

Régi szegedi kocsmák

III. (A Délmagyarország munkatársától) Megindultunk Alsóvárosra, haladjunk leginkább sorban, már amennyiben sort lehet tartani, ha az embert az italozási szempontok irányítják. A Móra-városrészben, közelebbi meghatározással a Szél-utcában volt

SAVANYA JÁNOS

kocsmája. Szolid polgári bormérőhely, a tulajdonos csak a maga borát mérte ki, a máséban nem bízott, mert nem volt felülük hasonló bizonyosságban. Este 9 órakor itt is távoznia kellett mindenkinek, éjszakai vendéget nem tűrtek. Savanyának nem maradt gyereke, megszűnt már a kocsmája is, a házat a város vette meg és nappali otthont rendezett benne a környék gyermekei számára.

Ahol a bejárata volt, ott ma kápolna áll és imák szállanak benne az ég felé,

egyfiformán a multak büneiért, nemkülönben engesztelést kérve a jelenkorban elkövetettekért. Az átalakulás, amiben nyilván van valami végzet-szerűség, Istennek tetsző dolog, hiszen az egyház soha nem rokonszenvezett azokkal a lakókkal, ahol az ördög bibliáját forgatják és profán kedélyeskedés szerint poharakkal harangoznak.

— De régen találkoztunk! — mondja néha az egyik ember a másiknak, mire azt a feleletet kapja.

— Ez természetes, hiszen te nem jársz templomba, én meg a kocsmába. Azonban az egész párbeszéd csak a humor kedvéért történik, amire szükség van olykor a legsavanyubb természetűnek is, akárcsak a sóhajásra, különben Korporál Eliás Csamangó igéi szerint megfulladnának.

A valóságban az történik, hogy egyre jobban szaporodnak a templomok látogatói s fogy a kocsmák közönsége. Ha átmenetinek tetszik is az utóbbi, az a reménység jár vele, hogy esetleg kiállandósul. Sok öreg magyart látunk térdelni Urfelmutatáskor, viszont kis bormérésekben azért foglalnak vasárnap helyet, hogy nyáron hűtözzenek, télen melegedjenek a szigorú óvatossággal szopogatott pohár boruk mellett.

A VASMACSKAHÓZ

cimezte a nyolcvanas években kocsmahelyiségét a Petőfi Sándor-sugárúton Bokor János, akinek szájából soha nem hiányzott a vergőnia. Azaz hogy várjunk csak... Így mondanivalóval egy a tulzással, hiszen az ember olykor eszik, sőt iszik is, továbbá beszél. Olyankor hát ki szokás azt venni a szájából, úgy sem ég mindig, legfeljebb ízet adja a préselt finom dohányynak.

Ha aztán elmúltak a sablonok, már mint a táplálkozás és a beszélgetés, rá lehet, sőt rá is kell megint gyujtani. Hogy egy vergőniára, vagy pipára hányszor? — az a különféle jellemek és egyéniségek kiformalódásától függ.

Ugyanezért a régi kiskocsmákban, akárcsak a tanyákon, ott volt a terebélyes porcellán-gyufatartó soha meg nem síkált, toronyba nyúló recés oldalával az asztalon, mindössze a tartalom hiányzott belőle, amint azt már a világ más helyein is tapasztalni felnyúló törekvéseknél.

— Egy pofára való dohányt szívesen adok, jelentette lelki problémáját a vendéglős, de gyufát tartson mindenki magánál.

A gyufa drága portéka volt egy-kvadráns korában is, főleg a tanyán, a pipa tizenötöt is kialszik a nagy politizálásban, ha ugyan nem huszszor, hát takarékoskodni kellett a gyufával, mert mit csinálunk, ha el fog és gyors szükség esetén nincs mód a pótlására? Csak nem tér vissza az ember az őskorba, amikor fada-

rabokat dörzsölt össze, úgy találta ki a tüzet.

Elég sajnálni való ténydolog, hogy a régi jóerkölcsök pusztulásával ma-holnap muzeumi emlékké válik az acél, a kova, meg a tapló, amik így sorjában fel vannak tüntetve a régi dallamokban is. Bár igaz, hogy akkor a betyárok világa járta. Kizárólag akkor.

A Vasmacsának pompás udvara, kertje volt, ide járt Bokor János kitűnő, saját termésű, borainak megízlelésére az aranyifjuság is, amely készülő bálak, nyári szórakozások terveit feszegette és megcsodálta Bokor Pali bácsi páratlan erejét, vasizma. Olyan izmok voltak ezek, hogy mikor a rekonstrukció idején az akkor még valamivel ifjabb Bokor Pál sétált volna a Tisza feltöltés alatt álló partján s némely digó munkások orvul megtámadták, — a mellükénél fogva úgy hajította őket, felfelé ívelő karrierben: az alsóbb tört kövek birodalmába, mintha gumilabdák lettek volna. Hogy azután mi történt velük, azzal többé nem törődött. Sose volt kíváncsi természetű.

— Hogy maradt polgármester ar ilyen vasegészségű? — kérdeztük egyszer, nem is olyan rég tőle.

— Ugy, fiam, felelte, hogy soha életemben nem laktam jól. Nem mintha nem tellett volna, csak egészségi szempontból...

Hát ilyen volt a nyolcvanas évek aranyifjusága. Avagy ki tudja elképzelni Pókay Elek bátyánkat bálrendezői és előtáncosi minőségében? De nagy kár, hogy nem akar már semmire emlékezni, ámbar a hajdani bálkirálynőket csak abban a formában tanácsos látnia, amilyenek azok akkor voltak.

Ez volt a régi Vasmacska. A mai macskákat nem gyurják olyan kemény anyagból.

Ha a tulajdonos Bokor János lement a pincébe újabb borokért, — másra nem bízta volna ezt a feladatot, — egy pohár kosztolót engedélyezett magamagának is. Ezt megértheti minden ájtatos lélek, hiszen a renomé a földolog, annak a bornak közben valami baja támadhat s ugyan mit mondanak akkor a város egyes részeiben, elszéledő vendégek. Ez is ital? Ezzel van olyan nagyra?

Sok bort nem hozott fel egyszerre, a hordóban jobban érik, a fogyasztás mennyisége pedig nem látható előre, — így történt aztán, hogy a megismételt lépéseknek és a Maligandb-fokoknak természete szerint egyszer elálmósodott ő is.

— Fájramt, urak! — kiáltotta ritka jó termés idején, már este kilenc óra előtt.

Ha ellenben győzte, nem haragudott meg a vendégre tizkor sem.

Hát ez a kocsmája is megszűnt, csak az emléke él a kegyeletes lelkekben, akik a mostan divatos kora alkonyatok, elsötétítések idején szeretnek visszajárni a multba.

CSISZÁR LAJOS

a tulajdonosa ma a Kálvária-tér kis helyiségének, amely a nevezetes VI. kerületi függetlenségi körnek is székhelye. Polgári hely volt mindig, nyomozásunkban odáig jutottunk, hogy körülbelül 70 éve áll fenn. A házat Regdon építész emelte s mingyárt úgy tervezte, hogy alkalmassá váljék kocsmahelyiséggé. Kló volt a premier, már nehéz volna kifürkészni

Kötöttárak, harisnyák, Fehérneműek

legolcsóbban

Viktoria-Aruházban

Tisza Lajos körüi.

Püspökbazár épület.

HOGYAN SZÜLETETT MEG

20 év alatt

A MODERN ITÁLIA

Erről szól
a Marcia su Roma
20. évfordulója
alkalmából most

MEGJELENT

magyar nyelven

TEMPO

72 oldalas, gazdagon
illusztrált 17/18. sz.

KÜLÖN SZÁMA

Ára 30 fillér

Kapható minden újságárusítónál

de nem is fontos. Csiszár előtt 1911-ben egy Abrahám nevű kocsmáros bérelte, akit a »Kis paraszt« becenével illetett környékbeli közvéleménye és baráti köre. De a mesterségével felhagyván, egy tiszai gátházhoz vett meg a Kecskételepen s ott él ma is, ha meg nem halt azóta.

A körnek komoly függetlenségi magyarok a tagjai s arról nevezetes, hogy ez volt Petrik Antal kör: elnök főhadiszállása, amikor még amolyan fiók-diktátorként irányította a város fejlődési tempóját. De az ilyesmi nyilván bele lehet fáradni, esetleg nem is hálás mesterség. Tény azonban, hogy Petrik mögött mindig hatalmas tömeg állt, törzse ennek a körnek.

A PACSIRTA

a Pacsirta-utcában virágzott minál bormérő hely és nem tévesztendő össze az »Öt pacsirta«-val — később a »Három király« nevet kapta — amely vizelőtti vendéglő volt a mai Lengyel-palota (régikori Klauzál-ház) mellett. Igen híres hely ugyan, mutatja a madarak megszorodott száma is, de nem utolsósorban a Brankó kocsmája sem, fészke a disznóhizlalóknak és a rokonfoglalkozású szappanfőzőknek. Azt is lehet mondani, hogy a bőrzéjük.

Ebből következik, hogy minden nap meg kellett a tett-helyen fordulniok, aki mulaszt, nem védekezhetik azzal, hogy bocsánat, más elfoglaltságom volt, nem értem rá, hiszen pillanatokon mulik a véletlen, a kár.

ELGENDAS BŐSÉG

A disznóhizlaló dinasztia a Rápásokból, Abrahámokból, Szemerédiéből, Kovácsokból, Lippai Nagy Antalokból kerültek ki, a szappanfőzők sorában az Erdélyiek, meg a Rápások jeleskedtek, bár nem szabad megfe-

ledkezni Götz Jánosról sem, akinek nevezték aranykezűnek is, mert nagyoná vált amihez nyult az élelmesége. Szeretett »felszaladni« Bécsbe egy-egy opera előadására, de megtette azt is, hogy magával vitte tizenegy unokáját, szeressék meg korán a zenét. A vagyont aztán halála után az utódok valóban megzenésítették, egészen szétmállott. Gyárát Kovács István építész vette meg, ott van az a Török-utcában, a feltöltéstől besüppedve.

A hizlalás és a szappanfőzés egyforma módon kifizető volt, amint az kitetszett az idők folyamán a megvagyonosodásokból is. Napirenden volt, hogy Szegedről százával szállították a budapesti ferencvárosi vásárra a kihizott disznókat és súlyos ezresekkel tértek haza a hizlalók. Az akoltelepek Rókuson messziről elárulták illatukkal létezési helyüket, itt egy sertésbetegség, vagy zárlat tömentelen kárt tudott okozni, viszont páratlan ujjongások támadtak, mikor híre ment, hogy Pancsovánál már megint lezárták a határt, a szerbiai disznókat nem engedik át, tehát a magyar áru uralja a piacot. Elképzelhetetlen bőség uralkodott. Ma már szinte mondanak, hogy

a szalonát nem tudták teljes egészében értékesíteni, azért a megmaradt nagyobb részből szappant főztek a sziket a dorozsmaiak adták hozzá, azonkívül a háját fatengelyes kocsi kenésére használták.

Ezért lehetett a szegedi szappannak olyan páratlan becsülete. Nem csak szemre volt az Isteneknek tetsző, hanem minőségben is, akárcsak a selyemcipő a Klauzál-téren.

A leszedett szalonna után sok hős szabadult fel, azt gyékénybe göngyöltve, sokszor háromhetes uton, vitték Budapestre, nagyobb áron értékesítve, mint az eleven holmit.

Pancsovai zárlatok idején egyenként, amik úgy tűnnek fel immár a multból, mintha flottatüntetések is lettek volna, aszerint, amint a szerb politikát kellett észreleiteni, — tény és való, hogy kevesebb rács kereskedő